

Wandeling Gorinchem

1. Beginpunt is het **station Gorinchem**. De Kantselpoort, (na het oversteken van de gracht) werd rond 1600 gebouwd, maar werd in 1818 gesloopt.
2. De **caponniere** (bomvrije geschutsplaats) werd gebouwd in 1893. Het was een van de laatste verdedigingselementen die op de stadswallen werd gebouwd.
3. De **stadswallen** van Gorinchem dateren uit het begin van de 17e eeuw en zijn ontworpen door vestingbouwkundige Adriaan Anthoniszoon, fortificatiemeester van Holland. Er werden elf bastions en vier poorten gebouwd. Voor het transport van het kanon met affuit waren vijftien man nodig.
4. Deze **stenen beer** verbond de stad met de Oude Wolpherensedijk.
5. Het **tolbastion** met daarop het **Tolhuis** is een karakteristiek bouwwerk aan het water (Buiten de Waterpoort). De iets verderop gelegen Waterpoort is in 1893 afgebroken, zodat nu slechts een coupure (open doorgang) resteert.
6. Even verderop, bij de **Schuttersgracht**, stuiten we op de middeleeuwse stadsgrens en de daarbij horende stadsgracht.
7. De **Grote Markt** is sinds de middeleeuwen het hart van Gorinchem. Het stadhuis is laat 18e-eeuws, met daarin het Gorcums Museum.
8. De **Molenstraat** werd in de 15e eeuw aangelegd en is een van de oudste straten van Gorinchem. **De Doelen** (Molenstraat 30-32) vormden het hoofdkwartier van de schutters sinds 1589.
9. De **Lingesluis** ligt tussen de Merwede en de Lingehaven van de stad. Gorinchems gunstige ligging op het kruispunt van de Linge en de Merwede bracht de stad voorspoed en welvaart.
10. De **Dalempoort** is de enige nog resterende stadspoort. De poort werd gebouwd in 1597 met een wachthuis en een klokkentoren.
11. De **walkorenmolen De Hoop** dateert uit 1764. Op het bastion aan de andere kant zijn ook enkele kanonnen geplaatst.
12. In de stadsgracht liggen twee **ravelijnen**. Ze liggen er nog grotendeels bij als eilandjes, maar worden gedeeltelijk gebruikt als volkstuinten.

- 13. In het begin van de 18e eeuw werd ten oosten van de oostelijke stadsgracht nog een extra verdedigingswal aangelegd, een zogenaamde **enveloppe**.
- 14. Ooit stonden er op de vestingwallen van Gorinchem wel zeventien molens. Molen **Nooit Volmaakt** is

- een van de twee overgebleven exemplaren en dateert uit 1763.
- 15. Vanaf de punt van het bastion is de **noordelijke beer** te zien. Duidelijk zichtbaar is het verschil in waterhoogte tussen de ene en de andere kant.